

פ ר ט י כ ל מ ס' 22/ב'

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ד', ה' בשבט תשי"ג

21.1.1953 בשעה 0900

ש. דיין
ק. לוז
ז. סוזאייב
י. פורדר
א. קלמר

היו"ר י. גורי
א. אלישר
י. אפרתי
ח. אריאב
י. בדר
א.מ. גניחובסקי

נוכחים:

ד"ר סנדלסון
מר ארנון - הממונה על התקציבים
מר קטרון - משרד המשפטים

מזמנים:

ש. ספינק

מזכיר: ש. בזק

א. סדרי הדיון בתקציב 1953/54

סדר היום:

ב. צו תעריף המכס והפטור מס' 5 (קובץ התקנות 314)

ג. צפ מס' בלו על כוהל מפוגל (שנוי תעריף) (קובץ התקנות 313)

ד. המלצות ועדת הכספים בקשר ליחסים הכספיים בין הממשלה והרשויות המקומיות.

ה. העברות מסעף לסעף בתקציב משרדים שונים לשנת הכספים 1952/53 -

- (1) תקציב משרד המשפטים
- (2) תקציב משרד המשטרה.

א. סדרי הדיון בתקציב 1953/54

א.מ. גניחובסקי: מכיון שעד ה-1 באפריל נצטרך להצביע על התקציב, אני מציע להניח הצידה כל מה שאינו דחוף, ואף על פי שהתקציב אינו מוכן, להתחיל לעבור סעף סעף בוועדות-קטנות, על סנת לא לעשות זאת ברגע האחרון.

היו"ר י. גורי: אין בדעתי להסתין עד לאחר הקריאה השניה, אלא לגשת מיד למלאכה - ביחוד לאחר ששולחן הועדה כמעט נתפנה. נתחיל להזמין עכשיו משרדים ומפעלים שונים ולהתחיל בבירורים ובשיחות אתם. אני חושב, למשל, להתחיל במפעלים כמו המדפיס הממשלתי, כי דבר זה לא יכניס אותנו לסבך קונסיטוציוני. כן יש מחשבות להכניס תרומה בסדרי הדיון בתקציב, מצד ועדת משנה של ועדת הכנסת. אינני יכול לומר בודאות מה יוחלט, אבל הכוונה לחלק את הדיון כך, שבתחילה תאשר הכנסת בדיון נפרד את תקציב ההכנסות. אחר כך יפעל האוצר במשך שנים שלושה חדשים, ובמשך זמן זה יתקיים דיון על כל משרד לחוד. באופן זה יוכלו חברי הכנסת לחלק ביניהם את העבודה באופן טוב יותר, ולהתעמק בתקציב כל משרד ומשרד.

י. פורדר: בנדרון זה אני מציע להזמין את השר בלי תיק, סר לבון, על סנת לדון על הנסיונות שלו להקטין את המנגנון.

ח. אריאב: בסיעתנו נתעוררה הצעה שוועדות הכנסת השונות תקמנה ועדות משנה משותפות להן ולועדת הכספים, על סנת לברר פרטים על כל משרד ומשרד.

היו"ר י. גורי: התקנו לעצמנו סדר עבודה, ואני מבקש לשמור עליו לפחות במשך חדשים מספר, כי הנסיון הוכיח את יעילותו.

כטובן שכל ועדה פרלמנטרית יכולה לקיים מתוכה ועדת משנה, שיכולה גם לפנות לוועדת הכספים. אפשר יהיה להפגש לישיבה & אדיהוק עם שם מחברי הועדה.

י. פורדר: אני מתנגד לסידור שהציע חבר הכנסת אריאב. המצב בעצם לגמרי אחר, ואין לנו סיכויים להתחיל בדיון על התקציב לפני אמצע פברואר. במקום שנויים, שיכולים אמנם להיות רציניים מאד, אני מציע שהיושב ראש ישאג שהתקציב יאושר לפני הראשון באפריל, ושנית - שיהיה מאוּזן.

י. בדר: עלינו לשמור על עקרון אחד: בנוגע לתקציב, אין לוועדת הכספים סגע עם אף משרד, אלא עם משרד האוצר. אסור שועדת הכספים תכנס לאותם ויכוחים טבעיים והכרחיים אשר נערכים לקראת עבוד התקציב בין משרד האוצר, הרואה את התמונה בכללותה, ואשר מחובתו לאזן את ההוצאות המוצעות על ידי המשרדים עם הכנסותיו, ובין המשרדים שכל אחד מהם - גם כן באופן טבעי, ואולי הגזמה שהיא פרי התלהבות כנה - דורש תקציב יותר גדול.

יהיה סדר הדיון על התקציב אשר יהיה, חשוב שתקציב ההכנסות וההוצאות יוגשו לכנסת יחדיו. המציעים את השינוי מסתמכים על השיטה האנגלית, ששם שר האוצר מכניס לפרלמנט את התקציב כולו בחודש מרץ; סתקיים דיון קצר בעצם רק על תקציב ההכנסות, ואחר-כך מקבלת האופוזיציה 21 יום או 22 יום על מנת לבחור כמה היא רוצה לדון מכל התקציב. וביום מסויים בחודש אוגוסט דנים 21 יום על עניינים אלה, וימים אלה שייכים בעצם לאופוזיציה. הנסיון שלנו הראה שהשינויים שאפשר להכניס בתקציב בזמן הדיון במליאה, הם קלושים מאד, אולם למרות זאת חשוב הדיון. בשביל אופוזיציה הדבר נוח מאד - אם כן, למה לא אסכים? אבל אני חושב שדבר זה לא יפעל אף פעם בשלמות במציאות שלנו, משום: א) אין לנו אופוזיציה אחת; ב) אין לנו מצב שסיעות הקואליציה יוותרו על שני-שלישים בערך או יותר של הזמן, במשך 21 יום, לנואמי האופוזיציה. האופוזיציה, בתנאים שלנו, מסמיעה את דברה בזכות רצון הקואליציה להציע את דבריה.

אני חושש שכל דחייה של סידור סופי של התקציב, פירושה הגדלת התקציב. כל זמן שקיים דיון נוסף כזה, יהיה לחץ ותכונאנה הצעות להגדלת ההכנסות - אמיתיות אקפיקטיביות. אני חושב שצריך עד כמה שאפשר לעשות שינויים מועטים מאד, ולשמור על המסורת ולסיים את התקציב עד 31 במרץ.

היו"ר י. גורי: שמענו שתי דעות, של חברי הכנסת בדר ופורדר, אשר מעדיפים כי הדיון על התקציב יסתיים ב-31 במרץ ושיאשרוהו תוך דיון כולל על ההכנסות וההוצאות. אני מסכים, שאינני צריך להביא הצבעה בענין זה בפני ועדת הכנסת, אלא דעות של חברי הועדה. אין זה ענין להצבעה פורמאלית, כי אינו נכנס בתחום תפקידה של הועדה.

סיכום: יו"ר ועדת הכספים יביא בפני ועדת הכנסת, בעת הדיון על סדרי הדיון בתקציב 1953/54, את דעות חברי הועדה כפי שהובעו בישיבה.

ב. צו תעריף המכס והפטור (מס' 5), תשי"ג-1952

ג. צו מסי בלו על כוהל מפוגל (שינוי תעריף) תשי"ג-1952

היו"ר י. גורי: תוקפם של שני הצווים הנ"ל מסתיים ב-27 בינואר, ועלינו לסיים היום את הדיון בהם, על מנת להביאם בפני המליאה ביום ב' הבא.

י. בדר: אני חושב שדיון בענין זה - של הועדה או של הכנסת - הוא "אולטרה-ויירט", כי זמן אישורם של צווים אלה, עבר. ברור לי שכוונת החוק להבטיח, שמכס ובלו על-ידי צו אדמיניסטרטיבי, לא יהיו בתוקפם יותר מאשר חדשים. אינני רוצה להכנס לבעייה, אם הפגם הוא בזה שהצו יצא בתוקף רטרואקטיבי. אינני חושב שהחלטה או צו יכולים לקבל תוקף רטרואקטיבי מבלי רשות מיוחדת בתוקף החוק. לכן, או שהצו היה בלתי חוקי מראש, ואז גם ההחלטה שלנו תהיה בלתי חוקית; או, אי-אפשר לאשר צו בלתי חוקי בהחלטה.

גם צו זה וגם החלטת הכנסת, אם תתקבל למרות הסברתי, יהיו פתוחים לבקורת של בית-דין גבוה לצדק. לכן אני ממליץ על זהירות בענין זה, כי הפעם הפירוש לא יהיה בידי יו"ר הכנסת, ולא בידי ועדת פירושים, ולא בידי ועדת הכספים, ולא בידי הכנסת במסגרת החלטות - אלא בידי בית המשפט.

היו"ר י. גורני:

שאלה זו נתעוררה בוועדת המשנה ביום א'. נפלה כאן טעות בתאריכים שלא באשמתנו, ונתעוררה עכשיו השאלה אם אנחנו יכולים עוד לדון ולהביא את הצוים לכנסת, או לא. אני קבלתי את הדבר בירושה, ובאמר לי שבענינים מסוג זה, אם מתעורר זיכרון - המכריע הוא היועץ המשפטי, ועליו לקחת בחשבון אבנסואליות כזו, שייחכן שהדבר יופיע בפני בית-דין גבוה לצדק. אם נקבל את נימוקו של חבר הכנסת בדר, טובן שלא נוכל לדון בצו, ובפני שר האוצר תעמוד אחת משתי האפשרויות: או לבטל את הצו, או לפרטט אותו מחדש. אנחנו אמרנו שדרך זו אינה רצויה. אם דעתו של חבר הכנסת בדר תתקבל, כרוך שנטלק זאת מעל השולחן.

מר סטרונ:

בעצם עלי לבקש את סליחת הוועדה על שגרמתי לערוביה זו, כי החוק לא היה אז לפני. עיינתי בחוק ומתברר שנאמר בו: צו לפי חוק זה יישאר בתוקף חדשיים מיום פרסומו ברשומות, אלא אם נתאשר לפני כן על-ידי הכנסת. אני מסכים עם חבר הכנסת בדר, שהכנסת אינה רשאית להחליט עם תוקף למפרע באופן רטרואקטיבי על אישור או היינו, אילו תוקפו של צו זה פג - לא היתה הכנסת רשאית לאשר אותו עם תוקף למפרע. השאלה היחידה שמתעוררת כאן היא, אם בזמנו היה שר האוצר רשאי לפרטט את הצו. אם הצו היה בסדר ופורטט ב-27 בנובמבר, אין כל ספק שיש לנו זמן עד 27 בינואר. השאלה שעורר חבר הכנסת בדר, אם הצו מלמתחילה היה חוקי או לא - בענין זה אין לי ספק שהוא היה חוקי לפי פקודת הפירושים. יוצא איפוא, שמבחינה חוקית אין כל הבדל בין חוק שלפיו אפשר לעשות הכל לבין צו - מלבד השאלה אם הוא יכול לאצא בתוקף רטרואקטיבי. אמנם יש באנגליה תקדימים בענין זה, אולם אם המחקק עשה את כוונתו שהורה למעלה מכל ספק, הרי אין השאלה קיימת.

לסיכום: א) הצו היה חוקי בזמנו; ב) החוק קובע שהוא צריך להתאשר תוך חדשיים מיום פרסומו ברשומות, ועל כן אין כל קושי ואין כל ספק שהכנסת רשאית לפרטט אותו עד 27 בינואר.

י. בדר:

פקודת הפירושים אינה נוגעת בענין, אם מותר במקרה מסויים להוציא צו רטרואקטיבי או לא. היא רק עומדת על דבר פורמאלי, ועל הבעייה של הטמכות להוציא צו רטרואקטיבי - אינה עומדת. היא רק אומרת איך צריך לפרש אותו אם הוא, ואם הוא על-ידי רשות מוסמכת - ואלה הם חני דברים נפרדים.

מר סטרונ:

שאלה זו נדקה לא פעם במסדר המשפטים, והלפנו לפי קו זה במשך כל הזמן.

היו"ר י. גורני:

אני רוצה לשאול את חבר הכנסת בדר, אם הוא לא שוכנע מבחינת כוונת המחקק, או מבחינת הענין הפורמאלי.

י. בדר:

אני חושב שאין סמכות להטיל טטים רטרואקטיביים על-ידי צו או החלטה. זו דעתי, ונבדוק את הדעה הזאת. על כן אני מציע לא לדון בצוים.

היו"ר י. גורני:

נדמה לי שאין לנו אלא להאביע בענין זה.

ח. אריאב:

אני טובן לקבל את הטיעון וללכת לבית-דין גבוה לצדק.

ה צ ב ע ה

בעד קבלת חוות דעתו של היועץ המשפטי - רוב

הוחלט לעבור לדיון על 2 הצוים.

ד"ר מנדלסון:

אנדר כמה דברי הסבר על הדקע להגדלה זו בסוף שנת התקציב, של מספר מצומצם של מסי עקיפין, וגם אדבר על השפעת הדבר. לפני שנה באמר לאגף המכס שצריך להגדיל את ההכנסות בערך ב-60%. למרות זאת לא העלינו בשנת התקציב הטוטפת אף מס, כי לא רצינו לתרום ליוקר. בדיון בוועדת הכספים, בערך לפני שנה, באמר שההערכה שלי ושל עוזרי היא בסוכה מאד. כמס סטוייג לא נגענו באף מצדד עם ביטול הפיקוח, כי לא

רצינו לתת אפילו תירוץ לתוספת למחיר על-ידי המס בפרוצס שעומד קרוב לייצוב. התוצאה טוה היתה, שבמקום אומדן של 73 מיליון ל"י מסי עקיפין, שהמס צריך היה לנכות, הגענו בסוף דצמבר - בלי התעללות - ל-41,5 מיליון ל"י, ועם התעללות האלה נגיע במקרה הטוב ביותר ל-62-33 מיליון ל"י; וזה בו בזמן שמסי עקיפין אלה הוו כל השנים הקודמות קרוב ל-50% של ההכנסה התקציבית הרגילה, וירדנו לפחות ל-45%.

זה הרקע שבגללו חפשנו דברים שאינם נובעים ואינם פוגעים בתוצרת העסקית. אבל לא ערצנו אין הרבה דברים כאלה, כן לא השתמשנו באף מקרה בהעלאת מס מותרות למעלה מ-35%. להיפך, הסכמנו להוריד מס מותרות על יעוברים עד 15% כדי לעזור לפרוצס של ייצוב או ירידה של מערכת מחירים שהיתה ללא כל פרופורציה לכוח הקנייה של האוכלוסייה.

אשר לקפה והתה: כאשר התבנו לפני שנה את שלשת השערים, היה איזה חישוב פרלימינארי עם אומדן שההכנסות של דולרים זולים יאפשרו לנו לתת לאוכלוסייה מספר די גדול של מצרכים במחיר זול אאאא בשער הצמוד, ואפילו תה וקפה הכנסנו לשער הבינוני - שער ב'. בהזדמנויות אחרות כבר הוטבר לוועדה שהיה צורך להעלות את המחירים של מספר מצרכים, כדי לאזן את חישוב קרן החליפין של השערים האנוניים.

אני חושב שבכל הטובנים יותר בריא, לגבי מצרכים שבכל זאת אינם צריכים להישאר במסחר טוטלתי - במקום מניכולציה עם מסי יתר ועם קרן השוואה ושינויים של השערים, לקבוע איזה מס קבוע שאפשר לעשות אליו השבון, ואם תהיה ירידת מחירים בינלאומית, שהירידה הזו תבוא לידי ביטוי במחיר שהצרכן משלם.

אני חושב שחלק גדול מאוד של מסי היתר והסכומים שצריכים להפריש לקרן השוואה, עומד על הנייר בלבד. זאת אומרת, חלק מהמחירים אולי משלם, אבל חלק אינו מולם או אינו יכול לשלם, מכיון שתנאי השוק השתנו. הרבה יותר בריא, מכל הטובנים, שועדת הכספים תאשר מס מותרות בשווי של 25% או 30% על גרבי ניילון, ולא יהיה מס נמוך על גרבי ניילון מצד אחד וקרן השוואה על חוטי ניילון שהיא פי כמה וכמה גדולה יותר ואחר-כך אינה נכנסת לקופת הממשלה.

חבר הכנסת לוז שאל מה ההשפעה של הדבר, וצוין כי איננו אוהבים את ההעלאה הזו. בכל זאת צריך להתחשב בזה, שקפה ותה מופיעים עוד היום בקלוקולציה בקורס הבינוני. ז.א. בעצם רוב ההגדלה הזו של המס היא בערך 25 גרוש ללירה. זה רק אקויוולנט בין קורס ב' ובין קורס ג'. המנה היא או 100 גרם קפה או 60 גרם תה. העלאת המחיר ברפה היא 1.200 ל"י לק"ג; ז.א. שמשפחה בת ארבע נפשות תשלם 480 פר' בעד קפה, ו-240 פר' בעד תה. באינדקס מתבטא הדבר ביחס עם ההוספות הידועות של התווך, ב-0,4 בקודות. בכלל, כל ההעלאות שנעשו על-ידי מסיים במשך שנת התקציב, מתבטאות באינדקס בפחות מ-0,7 בקודות.

חבר הכנסת אריאב הכייע התנגדותו לענין הבגדים המסומסים. אני באופן אישי התנגדתי במשך שנים-שלוש שנים לשנות את המס הסמלי לגמרי שהיה עד עכשיו על דברים אלה, לכל חודש או חודשיים באו עונדי והראו לי שזה בחלק גדול מסחר, וכי הכמויות הגיעו למסדים רציניים מאוד. הכמות של המחצית השניה של השנה, היא הרבה יותר גדולה מכל הכמות של כותנה גלמית, צמר גלמי וכל החטרים יחד עם החוטאים, שאנחנו מביאים לתעשייה לשם ייצור בדים והלבשה בדוגמאות שנתתי, ובהזון של המשק שלנו כיום, הדברים קבלו היקף כזה שצריכה לבוא מהם הכנסה מינימאלית לאוצר, כפיצוי חלקי על ההכנסה שכבר איננה מחוסר יבוא.

כל ההכנסה הנוספת מההעלאות הללו היא בערך 300 אלף לירות לחודש. מזה, החצי מקפה ותה, והמחצית השניה מהמסים המוגדלים על חבילות שי וחלקי חילוף למכוניות.

ד. כדר:

אני שומר לי זכות לדעה נפרדת בענין זה, ובין גם לצד המשפטי. אשר לכוהל, דעתי שההעלאה הזו איננה ראוייה להתנגדות. בכל זאת אני שומר לי זכות לדעה נפרדת, אם כי אינני בטוח שאשתמש בה.

ה. אריאב:

אפשר רק לאשר או לפסול את הצו הזה, או לם אי-אפשר לתקנו. אני חושב שבגל ההתייקרות הנוכחי הדבר אינו מעלה הרבה ואינו מוריד. אני מוכן לאשר את הצו ולהזליין בסבלנות עד לירון הכללי על בעיית ההתייקרות.

א. אלישר:

ברצוני לדבר נגד הסכמת הקיימת בקבלת רשימות יבוא לצרכי צדקה. שמונה חדשים מטובבים חברי כנסת, עורכי-דין ועסקנים כדי לקבל רשיון יבוא לבגדים שנשלחו עבור מוסד שלית מאן דפליג כי מוסד צדקה הוא. לא פחות משמונה משרדים שפלו שמונה חדשים ביבוא של טובה אחת של בגדים משומשים! אנחנו מדברים גבוהה גבוהה על קיצוצים - האם לא הגיע הזמן לבטל מעט מהככלים האיומים האלה ולעשות את הדצנטרליזציה הזאת?

א.ט. גניחובסקי:

אני חושב שמוכרחים פעם לעורר את השאלה הזו. מה שנעשה בענין זה, עובר כל גבול.

ש. רייז:

עלינו לברר אחת ולתמיד את השאלה, כי היא נובעת לאזרחי ישראל ומסדרת את החיים. אני מציע לקדיש ישיבה מיוחדת לבעייה ולהזמין את האחראים לכך, כי יש דברים שצריך לעקור.

הי"ר י. גורי:

מוטב שהתשובה תבוא לא מיד, אלא יש דברים שצריך לברר אותם.

ד"ר מנדלסון:

על כל הדברים שנשמעו, אני שומע בפעם הראשונה. שמעתי דברים רבים, ובעצם טענות המשטרה הכלכלית וגם מצדדים אחרים כלפי המכס היו, שאנחנו יותר מדי גמישים; ומסבה זו, לפי עניות דעתי, אין שום דיסקרציה ואין שום סמכות וחופש פעולה. אשר למוסדות, ידוע שכמה דברים גיבם כהלכה, אבל יש רשימה של מוסדות מוכרים וצריך להכניס את המוסדות שאפשר לסמוך עליהם במסגרת מה שאנחנו קוצאים, רשיון כללי" על סנת לא להזדקק לכל הפרוצדורה הקשה.

אני חושב שהדיון רצוי, אבל היה רצוי לקבל את העמדות לפני כן ולבדוק אם המכניזם פועל כראוי. אצלנו החלוקה של פרוצד אחר ל-4 או ל-5 רשויות הורסת את האחריות. אם ועדת הכספים תוכל לעזור לאוצר לעשות את הדברים אחרת פשוטים, תהיה בפיקוח זה בהחלט ברמה גדולה, ואני חושב שאפשר יהיה לחסוך מאות פקידים על ידי כך. אם שר המסחר והתעשייה יתן את הסמכות לפקיד אחראי של המכס, יימנעו התרוצצויות רבות. אני מציע שהאחראים לדבר יוזמנו לבירור שיתקיים בוועדה.

הי"ר י. גורי:

ד"ר מנדלסון איננו עכשיו מנהל אדמיניסטרטיבי של המכס. פה נתעוררו תלונות רציניות מאד וכדאי לייחד להן דיון בנוכחות האנשים הפוגעים בדבר. אני מציע לערוך בענין זה דיון מיוחד, ואוועץ במר מנדלסון את מי להזמין לדיון זה.

א. אלישר:

סרנבים כחוצות ירושלים שמה שהיה צריך לעלות למדינה 900 אלף לירות בלבד - כוונתי לנטיעות של פקידות - עלה 5 מיליון לירות; ואני רוצה לשמוע מלים כדרבנות, מה האמת שבשמועות אלו.

הי"ר י. גורי:

אני חושב שענין כזה, לא כדאי לעורר אותו בשולי הדיון. זה ענין נכבד ואני חושב שצריך להגיש שאילתא לשר האוצר או לעורר זאת בשעת הדיון על התקציב.

א. אלישר:

אני מתנגד לגישה הזאת. אם אני יכול לשים מעצור להוצאות האלה חודש אחד לפני כן, הרי המדינה תפיק מכך תועלת. אינני רוצה לחכות עוד שלשה חדשים, עד לדיון על התקציב.

הי"ר י. גורי:

אני רושם את זאת כשאי לתא לשר האוצר.

סיכום:

(א) הועדה אישרה ברוב קולות את שני הצווים הנידונים.

(ב) חבר הכנסת בדר שומר לעצמו זכות דעה בפרדת בקשר לסעיף ב' (גם מבחינה משפטית, בדבר חוקיות הצו). כן שומר הוא לעצמו זכות דעה בפרדת לגבי סעיף ג' בסדר היום.

(ג) אגב דיון זה הכיעו חברי הועדה אלישר, גניחובסקי, בדר ורייז תלונות קשות על סדרי המכס. סוכס לייחד ישיבה מיוחדת לבירור הבעייה, ולהזמין את הפקידים הנוגעים בדבר.

(ד) הערתו של חבר הכנסת אלישר, בדבר הוצאות המדינה לנטיעות הפמידים. ברשמה כשאי לתא לשר האוצר.

ד. המלצות ועדת הכספים בקשר ליחסים הכספיים בין הממשלה והרשויות המקומיות

ח. אריאב:
ראיתי הודעה רשמית של יו"ר ועדת הכספים על ההחלטה שנתקבלה אתמול בישיבה המשותפת של שתי הוועדות, בענין הסדר היחסים הכספיים בין הממשלה והרשויות המקומיות. היות והחלטנו שכל קרן הארצית של 5 מיליון ל"י, לא צריך היה להכניס את המלה "בעיקר" לסיכום, לגבי רשויות מקומיות קטנות ונחשלות. הצבר ניתן להחלטה שני השרים והועדה המצומצמת, ולא היה צורך לקשור את ידיהם מלכתחילה על-ידי ניסוח זה. על כן אני מציע שהדבר יתוקן.

היו"ר י. גורני:
בכל הדיונים, וגם בתקציר של שר הפנים השני, הוא הכניס את חלק הארי לכאן, ועושה רק אלימינציה מסויימת לחלק מסויים של המקורות הללו, שהם יתחלקו בין כולט; אולם החלק העיקרי יהיה בשביל המקומות החלשים. בכל הדיונים נטחתי זאת כך, אינני אוטר שהיתה החלטה פורמאלית בענין זה. שנית - שר הפנים ראה את הדוקומנט הזה וגם העיר הערה; הוא לא העיר לי על כך, ואין לזה ערך כל כך מכריע. בכל אופן, רשמנו בפרטיכל את הודעת חבר הכנסת אריאב, ואני מקבל שאין הדבר קושר את ידיהם.

ה. העברות מטעין לסעיף בתקציב משרדים שונים לשנת הכספים 1952/53

1. תקציב משרד המשפטים

מר ארנון:
עד עכשיו היה היועץ המשפטי של הממשלה, גם שר המשפטים. עכשיו יש יועץ משפטי ויש שר משפטים, ולפי המקובל יש לשניהם סכומים שווים. השר לשעבר נסע בעצמו, ואילו השר החדש אינו נוסע בעצמו. מכאן הצורך בהוספת הסכום.

היו"ר י. גורני:
אני מבין שתוך הדיון בתקציב לשנת הכספים 1953/54 אנחנו יכולים להכניס מהפכה שלמה, על כל פנים, אה"ל לא נהיה האחרון שלא אתמוך בקיצונים ביותר בשטח זה, אבל אינני צריך לומר נוהל שנקבע בנוגע לשר מסויים. אנחנו שומעים בפירוש שחזר לתפקדו שר משפטים שבעצמו איננו גוהג, ומכאן הצורך בהוספה הזו.

סיכום:
הצעת העברה מטעין לסעיף בתקציב משרד המשפטים - אושרה.

2. תקציב משרד המשטרה

היו"ר י. גורני:
כיצד אני תופס דיון כזה בוועדה? בדרך כלל אם האוצר בא לוועדת הכספים להציע העברה מטעין לסעיף מבל"ל להגדיל את התקציב, הענין מחייב לקבל אותו, מתוך הנחה שהמטונה על התקציבים בדק את הדבר, בכל זאת אין זה אישור פורמאלי, כי יכול להיות שמתעוררת שאלה סיוחנת ומעכבים את הקריאה - ובכך מתבטאת הבקורת הפרלמנטרית.

א.ט. גניחובסקי:
אני חולק על ההנחה של היושב-ראש. אני אומר זאת ביחוד לאחר שלא בכנסנו לפרטי התקציב. אני מבקש את כל חברי הוועדה למלא את תפקידם ולבקר מה יש לבקר. אנחנו עומדים עכשיו חדשיים לפני גמר התקציב, והרזרבה הזו עדיין לא חולקה. האם בשביל חדשיים אלה צריך להוציא את הכסף? האם במשך חדשיים אלה יוטיפו את הכסף? אם אכלו אותו - היו צריכים להביא זאת קודם. זהו מנהג נפסד מאד, ואני מציע למנוע הישנות תופעה כזו בעתיד.

בעת הדיון על הרזרבות הצעתי תוספת תקציב לחוג תרבות ובתי-הסוהר, ושר האוצר אמר שישיבה רזרבה לשם כך. אני רוצה להכניס כעת ענין זה באיזה סכום שהוא, כפי שהובטח.

ש. דיין:
קראתי רשימה ב"הארץ" לפני כמה שבועות על מצב האסירים בבית-סוהר מסויים, והתרשמתי מאד משני דברים: (א) אין להם מקומות לאכול, והסידורים הם כאלה שיש משמרות וחלק מהאסירים מקבלים ארוחת בוקר רק בשעה 11, מחוסר ספסלים וסידורים דומים. (ב) בערב כולאים אותם בשעה מוקדמת, ובטקום הטיועז לשינה אין סידורים לאכילה.

במקום זה מקבילים מאסירים את הארוחה ואוכלים באפיפות או בכריעה על כרכיהם, תיאור זה עורר בלי את ההכרה שצריך שישהו מהועדות לבקר שם ולטמוע באופן בלתי אמצעי מאסירים מה המצב. כי מאסירים הם בני-אדם, ומצב כספי יכול להביא לידי בליון שלהם. אני מציע שמהו ייעשה בענין זה, כי אין לסבול במצבוננו דבר שנאמר כך ואיש אינו שם לב אליו, ייתכן שהכתבה איננה בכונה, אבל בקורת צריכה להיות.

ח. אריזב:
אני רוצה שמשרד המשטרה לקח את הרזרבה ו"אכל" אותה במסיל דברים נלה. בתקציב הרזרבה כתוב "רזרבה להרחבת סירות" במי הסוהר ולפעולות אחרות. אולם מחצית הסכום הוצא לא על הרחבת שרות במי הסוהר. אם אין זה תוספת להתייקרות, אין זה נוגע להרזרבה להרחבת במי הסוהר, כמו כן תמה אני על הגידול הרב של הסכום לסלפוגים.

ולאחרונה, אם כבר היתה רזרבה למשרד הזה, ואם אין הסדובר בהתייקרות, מדוע לא התחיל - ולו במשהו - בענין שדברנו עליו כל כך רבות, ענין שמירה באיזורי ספר וכפר?

סר ארנון:
בענין הרזרבה להרחבת סירותי במי הסוהר: בתחילת השנה היתה הכוונה להרחיב את הפעולות ולפתוח את בית הסוהר ברמלה. עד עכשיו לא נגמר בית-הסוהר, אבל פתחו בערך לפני חודש את המחנה שלידו. בזמן פתיחת המחנה הזה באו האחראים לשרות במי הסוהר ובקשו לחלק את הרזרבה המיוחדת לדבר הזה, לפי טעמים סיוחדים, הואיל ובכל זאת עבר חלק מאסירים מבתי סוהר אחרים לשם, אמרנו שבלתי אפשרי לדאוג זאת רק כחידה חדשה, אלא יש להעביר גם שומרים, ודבר זה נעשה באופן מעשי, נתנו להם אפשרות להגדיל את מספר הסוהרים עד למספר הכלול בתקן. התקנתה לא הלה עליהם, ואינני יכול לומר גם קולו בדיוק את המספר. על כל פנים הם הגדילו עד לתקן, אבל באופן מעשי אין הסדובר בהתייקרות בלבד.

אותו דבר לגבי הטעופים האחרים. בענין הטלפון, הרי לא רק בקשר לבית-סוהר רמלה, אלא היתה נטיליה במשרדים להקטין את ההערכה של הסכומים האלה. ראינו במשך השנה שהסכום של 1400 ל"י היה הרבה יותר מדי קטן, ועל כן בזמן חלוקת הרזרבה אמרנו שצריך למדוד את הדברים שכבר נעם נראה שצייננו מדוייקים.

א.ט. גניחובסקי:
אני מציע להוסיף 5000 ל"י בשביל תרבות מאסירים.

סר ארנון:
אינני יודע אם המצב בבתי הסוהר עד כדי כך רע, כמו שהגור חבר הכנסת דיין, אבל הוא רע ביותר.

הינ"ר י. גורני:
על פי בקשת יושב-ראש הכנסת אני נועל את הישיבה במשך בוד ון, בשבוע הבא.

הישיבה נועלה בשעה 11:10